

# Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/198019,Czterdziesta-rocznica-smierci-Lecha-Badkowskiego-Tekst-Slawomira-Formelli-Gdansk.html>  
07.05.2024, 00:19

## **Czterdziesta rocznica śmierci Lecha Bądkowskiego. Tekst Sławomira Formelli - Gdańsk, 24 lutego**

**24 lutego bieżącego roku przypada czterdziesta rocznica śmierci jednego z najbardziej zasłużonych gdańszczan, jakim był bez wątpienia Lech Bądkowski. Na różne sposoby, gdyż i karabinem i piórem konsekwentnie walczył o wolną Polskę i o to, by naród polski stał się wspólnotą wolnych obywateli.**

Na świat przyszedł 24 stycznia 1920 r. w dopiero co przyłączonym do odrodzonej Rzeczypospolitej Toruniu. W tym też mieście spędził młodzieńcze lata życia. Po ukończeniu nauki w szkołach podstawowej i średniej w latach 1938-1939 zdobywał przygotowanie wojskowe w ramach Kursu Podchorążych 67. pułku piechoty w Brodnicy nad Drwęcą.

W czasie wojny obronnej we wrześniu 1939 r. walczył w bitwie nad Bzurą, po czym kontynuował walkę z Niemcami w szeregach Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Jako dwudziestolatek wykazał się bohaterstwem podczas bitwy o Narvik w 1940 r., za co otrzymał Order Virtuti Militari. Po kapitulacji Francji stacjonował głównie w Wielkiej Brytanii, gdzie szkolony był na cichociemnego, lecz ze względu na niesprzyjające okoliczności nie mógł wylądować na terenie okupowanej Polski.

W 1946 roku wrócił do Polski, choć wiedział, że mógł zostać na Zachodzie. Z drugiej jednak strony przekonany był, że aby jak najowocniej pracować dla Polski, trzeba mieszkać w niej. Od tego też czasu zaczyna się jego trwająca aż do śmierci długotrwała, konsekwentna i systematyczna walka o to, aby w warunkach systemu komunistycznego uzyskać jak największy zakres autonomii i samorządności. Widać to choćby w jego działalności w Związku Literatów Polskich i w powstałym w 1956 r. Zrzeszeniu Kaszubsko-Pomorskim, którego był współzałożycielem. Po krótkotrwałym okresie zamieszkiwania w Gdyni na początku lat pięćdziesiątych XX w. zamieszkał w Gdańsku, z którym związał się już na zawsze.

Aktywny był na wielu polach. Był dziennikarzem i publikującym na łamach wielu gazet i czasopism publicystą. Znamy go także jako autora wielu pozycji książkowych. Pisał zarówno powieści jak również książki popularyzujące historię jego ukochanego regionu, jakim było Pomorze. Bardzo też pasjonowała go polityka, lecz w uwarunkowaniach ustrojowych PRL tacy ludzie jak on nie mieli przez długie lata zbyt wielkich możliwości działania na tym polu.

W drugiej połowie lat siedemdziesiątych nawiązał kontakt z ówczesną opozycją

antekomunistyczną. Swoje polityczne *credo* zawarł m.in. w wydanym w drugim obiegu przez wydawnictwo Młoda Polska eseju pt. *Twarzą do przyszłości*. W sierpniu 1980 r. jako przedstawiciel gdańskiego środowiska literackiego poparł strajkujących robotników Stoczni Gdańskiej. Po tym, jak został jednym z sygnatariuszy Porozumień Sierpniowych, był przez pewien czas rzecznikiem prasowym NSZZ „Solidarność” a w latach 1980-1981 redagował „Samorządność”, czyli małą rubryczkę zamieszczaną na łamach „Dziennika Bałtyckiego”, która z czasem, choć niestety na krótko, przekształciła się w samodzielnie wydawany tygodnik.

Wprowadzenie przez komunistyczne władze stanu wojennego w grudniu 1981 r. zbiegło się z pogorszeniem stanu zdrowia Bądkowskiego, który po długiej i ciężkiej chorobie zmarł 24 lutego 1984 r. Cztery dni później pochowany został na gdańskim cmentarzu Srebrzysko a jego pogrzeb, w którym udział wzięło kilka tysięcy osób, był wielką manifestacją solidarności.

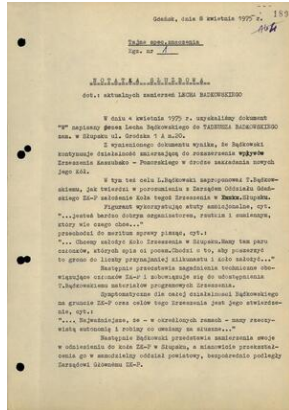
Przez wiele lat życia Bądkowski znajdował się w zainteresowaniu operacyjnym Służby Bezpieczeństwa PRL. Inwigilacja jego osoby nasiliła się zwłaszcza od końca lat sześćdziesiątych minionego stulecia, kiedy to zainstalowano u niego podłuch i zaczęto prowadzić przeciw niemu sprawy operacyjne. Niestety w zasobie archiwalnym Oddziałowego Archiwum IPN w Gdańsku nie ma już tych materiałów. Dość sporo wzmianek na temat działalności naszego bohatera znaleźć można za to np. w aktach Sprawy Obiektowej „Saga”, w ramach której rozpracowywano działaczy Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. Występuje on również w dokumentacji SB dotyczącej m.in. inwigilacji NSZZ „Solidarność”. W magazynie archiwalnym gdańskiego IPN znajdują się też akta o wydanie książeczki żeglarskiej, która była mu niezbędna do odbywania dalekomorskich rejsów, które owocować miały nowymi powieściami. Oprócz tego materiały dotyczące L. Bądkowskiego występują też w darach przekazanych do archiwum gdańskiego IPN przez osoby prywatne. Dar Piotra Szubarczyka stanowią na przykład liczne, (choć nie wszystkie) numery redagowanej przez L. Bądkowskiego „Samorządności”, z czasów, gdy była ona dodatkiem do „Dziennika Bałtyckiego”. W zbiorach instytutu znajdują się także dotyczące go fotografie przekazane przez Lecha Tatkowskiego i Stanisława Składanowskiego.

Więcej na temat życia i dokonań Lecha Bądkowskiego znaleźć można pod adresem: <https://przystanekhistoria.pl/pa2/biblioteka-cyfrowa/bohaterowie-niepodlegle/72947,Lech-Badkowski.html>

Sławomir Formella



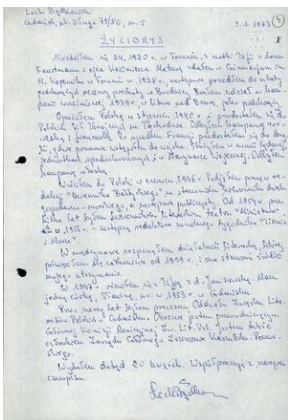
Lech Bądkowski, zdjęcie z akt o wydanie książeczki żeglarskiej, lata sześćdziesiąte XX w.; zbiory OA IPN w Gdańsku.



Notatka gdańskiej SB dotycząca aktualnych zamiarów Lecha Bądkowskiego (1975), zbiory OA IPN



Okradka wydane w drugim obiegu eseju Lecha Bądkowskiego pt. 'Twarz do przyszłości', zbiory OA IPN



Życiorys Lecha Bądkowskiego z 1973 r. zawarty w aktach o wydanie książeczki żeglarskiej; zbiory OA IPN w Gdańsku.



Lech Bądkowski przemawiający podczas jednego z zebrań NSZZ „Solidarność”, zbiory Archiwum IPN.



Tytułowa strona „Samorządności”, nr 3 z 14 grudnia 1981 r., zbiory OA IPN w Gdańsku.



Pogrzeb Lecha Bądkowskiego na gdańskim cmentarzu Srebrzysko, 28 lutego 1984, fot. S. Skiačanowski, zbiory Archiwum IPN.